

25 anys de formació del professorat al CEP de Menorca

25 años de formación del profesorado en el CEP de Menorca

25 years of teacher training at the CEP in Menorca

Alberto Navarro Herrera, anavarro@cepdemenorca.cat

Director del CEP de Menorca.

Teresa Santacana Mejías, teresa.santacana@gmail.com

Ex-Directora del CEP de Menorca.

Resum

Enguany es compleixen 25 anys de la creació dels centres de formació permanent del professorat vinculats a la política educativa espanyola referent al perfeccionament del professorat dels centres sostinguts amb fons públics. Perfeccionament entès com a base de professionalitat docent i qualitat del sistema educatiu.

Malgrat que el seu origen és forà (*lifelong learning*), formen part del pensament educatiu progressista espanyol (escoles d'estiu, MRP...), ja que coincideixen amb la necessitat de potenciar i activar les pròpies possibilitats i els recursos de cada zona, establir contactes entre els membres, exposar experiències desenvolupades en aquests contextos, etc.

Aquest article, per tant, pretén explicar el desenvolupament d'aquests centres, en l'àmbit de les Illes Bale-

ars i més concretament de l'illa de Menorca, des dels inicis fins al moment actual.

Paraules clau

Centre de formació del professorat, Menorca, formació del professorat, trajectòria històrica.

Resumen

Este año se cumplen 25 años de la creación de los centros de formación permanente del profesorado vinculados a la política educativa española referente al perfeccionamiento del profesorado de los centros sostenidos con fondos públicos. Perfeccionamiento entendido como base de profesionalidad docente y calidad del sistema educativo.

Aunque su origen es foráneo (*Lifelong learning*), forman parte del pensamiento educativo progresista es-

pañol (Escuelas de Verano, MRPs, ...) ya que coinciden con la necesidad de potenciar y activar las propias posibilidades y recursos de cada zona, establecer contactos entre sus miembros, exponer experiencias desarrolladas en estos contextos, etc.

Este artículo, por tanto, pretende explicar el desarrollo de estos centros, dentro del ámbito de las Illes Balears y más concretamente de la isla de Menorca, desde sus inicios hasta el momento actual.

Palabras clave

Centro de formación del profesorado, Menorca, formación del profesorado, trayectoria histórica.

Abstract

This year marks the 25th anniversary of the creation of the continuing teacher training centres linked to the Spanish educational policy on teacher betterment

in centres supported by public funds, betterment being understood as the basis of professionalism in teachers and quality in the education system.

Although the origin of these centres is foreign (life-long learning), they form part of progressive Spanish educational thought (Summer Schools, MRPs, etc.), since they agree on the need to harness the potential of and activate each zone's possibilities and resources, establish contact among members and describe the experiences developed in this contexts, etc.

Hence, this article explains the history of these centres within the setting of the Balearic Islands and more specifically, the island of Menorca, from their founding until today.

Keywords

In-service teacher training centre, Menorca, teacher training, historical evolution.

1. 25 ANYS DE FORMACIÓ AL CEP DE MENORCA

El Reial decret 2112/1984, de 14 de novembre, regulava la creació i el funcionament dels centres de professors.

Malgrat que les Illes Balears i altres autonomies no tenien transferències educatives, aquest decret va donar l'opció de potenciar i activar les pròpies possibilitats i els recursos de cada zona, establir contactes i relacions entre els membres, exposar experiències desenvolupades en aquests contextos, etc., i especialment no centralitzar el perfeccionament a les capitals, sinó arribar a tot el territori i no solament a les zones que més recursos tenen. Per a l'illa de Menorca, que només tenia anualment la tradició de l'Escola d'Estiu, organitzada pel Moviment de Renovació Pedagògica, i no disposava d'extensió universitària, va ser una passa endavant i molt positiva, ja que va permetre tenir un centre de formació adequat a les necessitats reals de les pròpies pràctiques educatives.

D'aquesta manera la contextualització dels plantejaments formatius, l'aïllament dels seus professionals i la jerarquització que s'estableix entre els que saben i els que fan, entre els que tenen el poder i els que s'hi sotmeten, va donar lloc a la professionalització dels docents mitjançant la participació real del professorat en el disseny, gestió i avaluació del seu propi sistema de perfeccionament, ja que li mancaven hàbits d'anàlisi crítica de la pròpia pràctica docent, per la manca de formació inicial, permanent i, també, la manca de temps.

La professió docent és una tasca complexa que requereix una gran qualificació per poder afrontar amb èxit el procés d'ensenyament. Imbernón i Ferreres (1999) assenyalen com a funció pròpia del docent «La investigació, la experimentació i la mejora continua de los procesos de enseñanza correspondiente». També De Miguel (1996) diu que el desenvolupament professional del docent és «un proceso de formación continua a lo largo de la vida profesional que produce un cambio y mejora de las conductas docentes...». Per

tant, a fi que el sistema educatiu s'enriqueixi amb professionals actius, investigadors i implicats en el context social mitjançant la recerca constat de la millora, és necessària una completa i adequada formació, tant inicial com permanent.

És en aquest moment quan es vol fer constar que són els centres de professors els instruments preferents per al perfeccionament del professorat, el foment de la seva professionalització, la renovació pedagògica i la difusió d'experiències educatives, com queda recollit a l'article 1 del RD 2112/1984, de 14 de novembre.

Durant el curs escolar 1984-85 la Direcció Provincial d'Educació de les Illes Balears, a través de la Unitat de Programes Educatius, inicia la creació dels CEP a les Illes Balears. Els de Palma, d'Eivissa i de Menorca són els primers que s'inauguren.

A Menorca, el cap de la Unitat de Programes Educatius, Bartomeu Llinàs, començà les gestions per poder ubicar aquest centre. No havent trobat una ràpida ajuda de l'Ajuntament de Maó quant a la disposició d'un local per poder iniciar les tasques corresponents, es posà en contacte amb l'Ajuntament de Ciutadella, el qual sí que va concedir un local. Poc després s'instal·lava en aquesta localitat la nova seu del Centre de Professorat de Menorca.

Es designaren una professora com a directora, per començar a posar en marxa les tasques corresponents a un centre de formació permanent, i a la vegada un professor, com a suport, i una auxiliar administrativa a partir del concurs corresponent. Poc després, a temps parcial, es nomenaven una monitora per a l'àrea d'informàtica i un monitor per a l'àrea de mitjans audiovisuals, els quals posteriorment passaren a fer la jornada completa. També durant aquest primer període hi havia, a temps parcial, una professora assignada a l'educació infantil i un professor a l'educació de persones adultes.

Uns mesos després, per la idiosincràsia menorquina, va sorgir l'interrogant següent: Menorca és una illa petita, però amb una polaritat ben marcada per la seva història i pels 45 quilòmetres entre les dues principals ciutats: Maó, la capital, i Ciutadella, l'antiga capital. La població docent de Ciutadella, amb una proporció més jove i un tant més innovadora (el MRP havia sorgit a partir d'un grup de docents ciutadellencs), va ser, en general, refractària a la creació d'aquests centres de formació permanent i, en canvi, es

va creure que eren els docents de la zona de Llevant els qui necessitaven més una formació contínua. Fou d'aquesta manera que des de la Direcció Provincial es va prendre la decisió de cercar un espai per fer una extensió del CEP.

En poc temps es va produir una duplictat un xic il·lògica. Només en 45 quilòmetres de distància hi havia una seu i una extensió del mateix centre. Era un fet no habitual a la Península, i va crear una sèrie de problemes econòmics i organitzatius. Han passat 25 anys, la situació segueix sent la mateixa, però ja hi ha hagut una adaptació a l'organització i al bon funcionament del centre.

Evidentment aquesta duplictat ha estat un handicap quant a l'economia, ja que el pressupost anual estava pensat només per a un centre, malgrat que en moltes ocasions la Unitat de Programes ho tenia en compte a l'hora de fer la distribució econòmica. Era evident que el personal administratiu i l'ordenança havien d'estar duplicats, que la maquinària, els equips informàtics, etc., també. De totes maneres, al llarg d'aquests 25 anys s'ha arribat a una bona distribució i s'ha aconseguit treballar coordinadament, especialment gràcies a l'immillorable treball de l'equip pedagògic i els bons resultats que aquesta experiència formativa cap a l'educació està donant a l'illa de Menorca.

El camí ha estat llarg, s'ha passat per èpoques de dificultats i pocs recursos econòmics i humans, de més o menys autonomia, i per altres de més bonança fins a consolidar una estructura i configurar una manera de fer feina, d'entendre la formació contínua i la interrelació amb el professorat que identifica el CEP: proximitat als centres, coneixement del professorat i desenvolupament d'una tasca inserida en la vida de les aules. No en va el projecte educatiu recull com a prioritàries les modalitats de formació en centres i seminaris perquè constitueixen la millor manera d'arribar als alumnes, que la formació tingui una transferència a l'aula, però sense oblidar la formació individual perquè, a la fi, cadascú aprèn d'una manera diferent. Des de fa molt de temps la formació en centres i l'atenció al col·lectiu de primera infància, amb formació específica i coordinada amb la resta de l'etapa d'educació infantil, són dos dels trets d'identitat més arrelats i diferenciadors.

El rol dels assessors està en procés de canvi. Les activitats han anat creixent en quantitat i qualitat; l'enfo-

cament del programa és global, de CEP, d'equip, més que d'assessoria, tant en la planificació com en el disseny d'activitats, fruit d'una reflexió conjunta, d'una consciència compartida que la tasca requereix aprenentatge continu, de la necessitat de repensar constantment la intervenció assessora, per a la qual cal el compromís personal i professional de tothom. I el primer compromís acceptat és que la formació ha de contribuir a un model d'escola inclusiva que ofereixi a tot l'alumnat una educació de qualitat.

Com hem d'afrontar el futur del CEP? S'ha de mantenir el model d'assessorament entre iguals, aquest és un model bo: els assessors han de sortir de les aules, han d'estar arrelats i implicats en la formació vinculada als centres per donar resposta a les necessitats reals, contextualitzades, dels claustres, però cal també augmentar la participació real del professorat en el disseny, gestió i avaluació de la seva formació.

S'ha de propiciar que la formació permanent provoque processos d'aprenentatge en el professorat i, sobretot, en els equips de docents. La formació no resoldrà la majoria dels problemes de l'escola, però sí que constitueix una bona oportunitat per reflexionar conjuntament, per sistematitzar, compartir i contrastar pràctiques i desenvolupar-se professionalment.

Convindria promoure la innovació, però també ajudar en la documentació, la difusió o la publicació d'experiències i de materials curriculars. En algun moment la intervenció assessora s'haurà de centrar en models d'investigació-acció i reflexió conjunta (interacció) entre el professorat i els equips.

I dues consideracions més per acabar: és urgent començar a teixir i consolidar la xarxa dels agents implicats en la formació contínua del professorat, i és urgent que l'Administració comenci a avaluar ja quin és l'impacte real a les aules d'aquests 25 anys de feina.

2. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Imbernón, F.; & Ferreres, V. (1999). *La formación y actualización para la función pedagógica*. Madrid.: Síntesis.

Miguel Díaz, M. de. (1996). *El desarrollo profesional docente y las resistencias a la innovación educativa*. Oviedo: Universidad de Oviedo.

Reial Decret 2112/1984, de 14 de novembre, pel que es regula la creació i funcionament dels centres de professors. *Butlletí Oficial de l'Estat*, 282, de 24/11/1984, 33921-33922

Per citar aquest article:

Navarro Herrera, A.; & Santacana Mejías, T. (2011). 25 anys de formació del professorat al CEP de Menorca. *Innov[IB]. Recursos i Recerca Educativa de les Illes Balears*, 2. 192-195.
Obtingut de: <http://www.innovib.cat/numero-2/pdfs/art17.pdf>